

(Ἀπὸ τὸ τετράδιο τῶν ἀναμνήσεών μου.)

«Ἡ Γεροντοκόρη» ἐκόσμησε στήλας τινὰς τοῦ Α' τόμου τῆς «Πλειάδος». «Ἡ ἐξοχικὴ ἐνθύμησι» εἶναι προῖόν τοῦ αὐτοῦ καλάμου, τῆς αὐτῆς διανοίας, τῆς Δοῦς Εἰρήνης Ζαβιτσιάνου. Ἴδου πῶς γυναικεία καρδία μελετᾷ κοινωνικὰ ζητήματα, μετὰ πόσης ἐμβριθείας, καὶ πόσον ἐξιδανικεύει τὴν παράστασιν αὐτῶν. Τῇ ἀπευθύνομεν τὰ θερμότερα συγχαρητήρια παρὰ πολλῶν τοῦ φύλου μας καὶ τοῦ ἐτέρου φύλου, ἐπὶ τῇ κοινωνιολογικῇ μελέτῃ: «Ἡ Γεροντοκόρη», καὶ τοιαῦτα βεβαίως τῇ ἐπιφυλάσσονται καὶ ἐπὶ τῇ νέα ταύτῃ μελέτῃ της. Εἰς δὲ τὸ ῥέον, τὸ ἄπταιστον, τὸ ἀμιγές, τὸ σαφές τῆς δημόδους γλώσσης της ἅς κατοπτρισθῶσιν ὅσοι ἀσμενίζονται μὲν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὅμως τὴν διαστρέφουσι καὶ παραφθείρουσι, καθιστῶντες τὴν λεγομένην «μιξοβάρονον».

Χαράζει· σιγοτρέμουν κι' ἀχνίζουν τὰ ὕστερα τῆς αὐγῆς ἀστέρια, χρῶμ' ἀχνὸ διώχνει τὰ σκοτάδια τῆς νύχτας, ὁ κόκορας ἀφίνει βραχνὴ φωνὴ καὶ σιγὰ, σιγὰ, ξυπνάει τὸ ἀποκοιμισμένο χωριό. Σὲ λίγο θ' ἀκούσης τὰ κουδουνάκια τῶν ἀρνιῶν, ποῦ πᾶνε στὴ βοσκή τους συνοδεμένα μὲ τὸν ἦχο τῆς φλογέρας καὶ τοῦ σκύλου τὸ γαύγισμα· θὰ ἴδῃς τοὺς δουλευτάδες, μὲ τὸ ζῶ τους ἢ τὰ σύνεργά τους στὸ χέρι, ποῦ κινᾶνε στὴ δουλειά, τὲς ὠμορφες χωριατοπούλες ξυπόλυτες, ἀχτένιστες, ἠλιοψημένες, μὲ τὴ στάμνα στὸν ὤμο, ποῦ πᾶνε γιὰ νερό, ἢ μὲ τὴ σκαψίδα τους ἀκουμπισμένη ἀπάνου σὲ καμμιὰ πέτρα, ἢ σὲ κανένα κορμὸ δέντρου ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα τους μὲ ἀνασκουμπωμένα τὰ χέρια, ἔτοιμες νὰ ζυμώσουν τὸ καθημερινό.

Βασανισμένη ζωὴ ! πρέπει ὅλοι νὰ δουλεύουν, γιὰτὶ ὅλοι πρέπει νὰ ζήσουν, ὡς καὶ τὸ παιδί ἀπὸ μικρό, μικρό, πρέπει νὰ συνειθίσῃ στὴ δουλειά. Ἀνοίγω τὸ παράθυρό μου· τὸ πρωῖνὸ δροσερὸ ἀγεράκι μου χαϊδεύει τὸ πρόσωπο· τὸ μάτι μου μαγεμένο ἀπὸ τόση χάρι κι' ὠμορφιά, πότε κυττάζει τὴ γαλανὴ θάλασσα, ποῦ ἤσυχη, ἤσυχη κυλάει τὰ ξάστερα νερά της, πότε τ' ἀπέναντι τῆς Ἡπείρου βουνά, ποῦ ἀτέλειωτη θάλασσα χωρίζει ἀπ' τὸ νησί μας, πότε τὰ καταπράσινα δέντρα καὶ πότε κάτου μακρὰ τὸν κάμ-

πο με τ' ἀγριολούλουδά του.

Ὁλοῦθε χάρι, ζωή, ποίησι, μαγεία κι' ὠμορφιά.

Οἱ τοῖχοι τοῦ σπητιοῦ με πλακώνουν, τὰ πουλιά, ποῦ γλυκοκελαιδᾶνε με τὸ τραγοῦδι τους με προσκαλοῦν, ἡ πρωϊνὴ δροσιὰ με κράζει καὶ τὰ δέντρα τὰ φύλλα τους κουνῶντας μοῦ λέν : «ἔλα».

Παίρνω ἓνα μικρὸ μονοπάτι, ποῦ τραβάει στὸ πηγάδι τοῦ χωριοῦ, 'κει, ποῦ τὸ βράδυ σ'ὰν τὸ φεγγάρι προβαίνει 'πίσω ἀπὸ τὸ καταπράσινο βουνὸ ἢ σ'ὰν ἀστροφεγγιὰ τὸν οὐραν' ὁμορφαίνει, θ' ἀνταμῶση ὁ ἐρωτεμένος νηὸς τὴν ἀγαπημένη του, ποῦ θὰ πάη νὰ φέρη τοῦ κουρασμένου της πατέρα κρῦο νερό, 'κει, ποῦ τῆς καρδιάς της ψιθυρίζει τὲς λαχτάρεις ἢ μιὰ φιλενάδα στὴν ἄλλη.

Τραβοῦσα τ' ὄμορφο 'κεῖνο μονοπάτι με τὴ σκέψι, τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά σκλαβωμένα στὴν ὠμορφιά τῆς ἀχάραγης ἀγούλας, ὅταν ἄκουσα μακρυσμένο μοιρολόι, σ'ὰν κλάυμα μικροῦ παιδιοῦ. Ἐκαμα γοργότερο τὸ βῆμα, καὶ σ'ὰν ἔφτασα στὸ πηγάδι, βλέπω μιὰ μικρὴ χωριατοπούλα, ὠμορφη σ'ὰν ἀνοιξιάτικο λουλοῦδι, με τ' ἀχτένιστα μαλλιά στοὺς ὠμούς περιχυμένα, ποῦ τὰ γυμνά της πόδια πλέανε στὰ χυμένα νερά τοῦ πηγαδιοῦ.

Τὸ κλάυμά της μοῦσκιζε τὴν καρδιά· κοντοζύγωσα καὶ τὴ 'ρώτησα, γιατί κλαίει.

Δὲν τὴν ἄφιναν τὰ δάκρυα, ποῦ ἀκράτητα στὰ μάγουλά της τρέχανε, νὰ μοῦ ἀπαντήση. Πνίγηκε ἡ φωνὴ στὰ στήθια της καὶ με τὸ χέρι μοῦδειξε μιὰ στάμνα σπασμένη καὶ πεσημένη κομμάτια στὴ γῆς.

—Ἐ, καὶ τώρα; τὴ 'ρώτησα.

—Τώρα.... κ' ἡ φωνὴ ἀπὸ τ' ἀναφιλητὰ κοβούτανε, ἡ μάνα μου θὰ με δείρη!

Δυστυχισμένο μικροῦλι! νοιώθω τὴ λαχτάρει σου, καὶ τὸ φόβο τῆς ψυχῆς σου. Τὸ μεροδοῦλι τῆς μάνας σου εἶν' ἡ στάμνα, ποῦ ἔσπασες, χωρὶς νὰ θέλης, καὶ φοβᾶσαι, κακόμοιρο παιδί, γιατί ξέρεις, ποῦ ἀλύπητη θᾶναι γιὰ σένα 'κείνη, ποῦ ἡ φτώχεια, τὰ πάθια κ' ἡ κακοπέρασι τῆς ἐσκλήρυναν τὴν καρδιά. Κι' ὅμως στὴν ἡλικία σου πόσα ἄλλα παιδιὰ γεννημένα σὲ μαρμαρόχτιστα παλάτια κι' ἀναθρεμμένα με τὸ χᾶιδι καὶ τὸ φιλή, πολλές φορές ἀπὸ ἰδιοτροπία δὲ χαλοῦνε πράγματα, ποῦ γιὰ νὰ γείνουν 'κοπιᾶσανε καὶ ποιὸς ξέρει πόσες νύχτες ἀγρύπνησαν δυστυχισμένοι φαμελίτες ὑποχρεωμένοι νὰ δουλέψουν, γιὰ νὰ ζήσουν, γιὰ νὰ παλέψουν με τὴ χρεία τῆς ζωῆς!

Ἀπὸ 'κεῖνα τὰ παιχνιδάκια, ποῦ κάθε κομμάτι εἶναι κ' ἰδρωτας τοῦ φτωχοῦ, μιᾶς νύκτας ἀγρύπνια, ἓνας πόνος, ἓνα δάκρυ, πόσες στάμνες 'δικές σου θὰ μπορούσαν ν' ἀγοραστοῦν!